

T.C.
KALKINMA BAKANLIĞI

ONUNCU **2014**
KALKINMA

2018
PLANI

ANKARA - 2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KARAR

**ONUNCU KALKINMA PLANININ (2014-2018)
ONAYLANDIĞINA İLİŞKİN KARAR**

Karar No. 1041

Karar Tarihi: 02.07.2013

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018), 30.10.1984 tarihli ve 3067 sayılı Kanun gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 01.07.2013 tarihli 127'nci Birleşiminde onaylanmıştır.

2.2.15. Tarım ve Gıda

a. Durum Analizi

740. Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminin başında, dünya gıda arz-talep dengesinde sürekli ve hızlı değişimlerin ve aşırı spekülasyon hareketlerin etkisiyle tarım ürünleri fiyatlarında meydana gelen artış istikrarsızlığa neden olmuş, bu durum gıda krizini beraberinde getirmiştir. Diğer taraftan, 2007-2012 dönemi boyunca ülkemizdeki tarımsal ürünler fiyat endeksi, toplam üretici fiyatları endeksine göre daha hızlı yükselmiş, göreceli olarak kârlı bir sektör haline gelen tarıma yapılan yatırımlar dolayısıyla istihdam artmıştır.

741. Plan döneminin başında ülkemizde yaşanan kuraklık sonucu 2007 yılında tarım sektörü önemli oranda küçülme gösterse de 2007-2012 döneminde yıllık ortalama yüzde 2,1 olarak büyümüştür. 2007 yılı dikkate alınmadığında ise, tarım sektöründeki yıllık ortalama büyüme hızı yüzde 3,9 olmaktadır. 2006 yılında yüzde 24 düzeyinde olan tarım sektörü istihdamının toplam istihdamdan aldığı pay, 2012 yılında yüzde 24,6 olarak gerçekleşmiştir. Tarımın GSYH içindeki payı, Plan dönemi başında yüzde 8,3 seviyesindeyken 2012 yılı sonuna gelindiğinde yüzde 7,9'a gerilemiştir.

742. 2013 yılı Küresel Gıda Güvenliği Endeksinde, Türkiye 105 ülke arasında 36'ncı sırada yer almıştır. Bu endekste gıda güven-

liğinin boyutlarına göre Türkiye erişilebilirlikte (ekonomik ulaşılabilirlik) 44'üncü, bulunabilirlikte (fiziksel ulaşılabilirlik) 26'ncı ve kalite ve gıda güvenilirliği boyutunda ise 35'inci sırada bulunmaktadır.

743. Tarıma dayalı sanayi ürünlerinin ihracatında yaşanan hızlı gelişmeler ve artan yurtiçi talep, tarımsal ürün ithalatının önemli ölçüde artmasına neden olmuştur. Bu çerçevede, tarım ihracatı 2006 yılında 3,6 milyar dolar (gıda ve içecek sanayii dâhil 8 milyar dolar), ithalatı ise 2,9 milyar dolar (gıda ve içecek sanayii dâhil 5,4 milyar dolar) seviyesinde gerçekleşmişken, 2012 yılında ihracat 5,4 milyar dolara (gıda ve içecek sanayii dâhil 14,9 milyar dolar) ve ithalat ise 7,5 milyar dolara (gıda ve içecek sanayii dâhil 12,6 milyar dolar) yükselmiştir.

744. Toplam tarımsal destekleme ödemeleri 2006 yılında 4,8 milyar TL iken 2013 yılı bütçesi itibarıyla yaklaşık yüzde 88 oranında artış göstererek 9 milyar TL'ye yükselmektedir. Doğrudan Gelir Desteği uygulamasına 2009 yılında son verilmesiyle, destekler, alan ve ürün bazlı ödemeler şeklinde sürdürülmüştür. 5488 sayılı Tarım Kanunuyla çerçevesi çizilen tarımsal politikalar Plan döneminde ürün, üretim ve üretici odaklı ve bölgesel temelli olarak şekillenmiş olup, tarımsal desteklerin tarım havzaları ve işletme temelli bir yapıda verilmesi ve gelir istikrarının sağlanması yönünde geliştirilme ihtiyacı sürmektedir. Buna karşılık, söz konusu politikaların uygulanmasına temel oluşturacak tarım bilgi sistemlerinin kurulmasına devam edilmiştir.

745. Tarımsal işletmelerin küçük ve dağınık yapıda olması, pazara erişim ve örgütlenmedeki yetersizlikler ile eğitim-yayım hizmetlerinin yaygınlaştırılamamış olması önemli sorun alanlarını oluşturmaktadır.

746. Tarım sektöründe aynı işlev ve çalışma konularına sahip farklı türlerde üretici örgütlerinin bulunması, bu örgütlerin etkinliğinin önünde engel oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra, üretici örgütlerinin pazara erişiminde görülen sorunlar ürün piyasalarında sürekli kamu müdahalesi beklentisinin doğmasına neden olmaktadır.

747. Özellikle, tarım dışı sektörlerden gelen talep dikkate alındığında tarım, orman, çayır ve mera alanlarında koruma-kullanma dengesinin gözetilmesi önemini korumaktadır.

748. 2006 yılına kadar toplam 0,6 milyon hektar alanda tamamlanan toplulaştırma çalışmalarının, 2013 yılı sonunda 4,2 milyon hektara ulaşması öngörülmektedir. Diğer taraftan, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne (DSİ) işletmeye açılan net sulama alanı 2006 yılı sonunda 2,53 milyon hektar iken, 2012 yılı sonu itibarıyla 2,81 milyon hektara çıkmış olup, Plan dönemi sonunda 2,91 milyon hektara ulaşması beklenmektedir. Sulama yatırımları ile arazi toplulaştırma çalışmalarının uyumlu yürütülmesi ve sulama oranı ve randımanının artırılması önceliğini korumaktadır.

749. Son on yıllık dönemde, birim alan ve hayvandan elde edilen verimler ile tarımsal işgücü verimliliği artmıştır. Bitkisel üretim ve hayvancılıktaki verim artışında; TİGEM başta olmak üzere kamu kesimi ve özel kesimin sertifikalı tohum ve damızlık hayvan üretimine dönük yatırımları ile kırsal kalkınma destekleri aracılığıyla yapılanlar dâhil mekanizasyon yatırımlarının olumlu sonuçları etkili olmuştur. Bu bağlamda, süt ve beyaz et üretiminin yanı sıra, özellikle mısır, pirinç ve ayçiçeğinde verim artışına bağlı üretim artışları gözlenmiştir.

750. Türkiye’de hayvancılık işletmeleri genelde küçük ölçekli olup yem bitkileri üretimi ile çayır ve meraların korunma ve ıslahı yetersiz, suni tohumlama sayısı uluslararası ortalamaların altında ve hayvan hareketleri ile hayvan sağlığına yönelik önlemler yeterlilikten uzak bir durumdadır. Bu bağlamda, Plan döneminde hayvancılık desteklemeleri miktar ve çeşit olarak artırılmış ve bölgesel projeler uygulamaya konulmuş, bu destekler son yıllarda et ve süt üretiminde artış getirmiştir. Diğer taraftan, aynı dönem içerisinde et üretiminde arz açığı doğuran gelişmeler ve tüketim artışı et fiyatlarında dalgalanmalara neden olmuş ve bu kapsamda 2010 yılında başlatılan kasaplık canlı hayvan ve et ithalatı azalarak da olsa devam etmiştir.

751. Tarımsal ürün piyasalarını daha rekabetçi ve verimli bir yapıya dönüştürmek üzere; hâller, lisanslı depoculuk, ürün ihtisas borsaları ile vadeli işlem ve opsiyon işlemlerine ilişkin düzenlemelere gidilmiştir.

752. Tarımsal Ar-Ge faaliyetlerinde gen bankalarının kurulması, yeni ürün çeşitleri ile biyoteknoloji ve nanoteknoloji alanlarındaki faaliyetlerin geliştirilmesi, tarımsal teknoparkların oluşturulması ile yenilenebilir enerji kullanımı konularında gelişmeler kaydedilmiştir.

753. Plan döneminde, “Tarım ve Kırsal Kalkınma”, “Gıda Güvenilirliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı” ile “Balıkçılık” başlıklarında AB’ye uyum çalışmalarına devam edilmiş, ancak sadece “Gıda Güvenilirliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı” faslı müzakereye açılmıştır.

754. Su ürünlerinde, avcılık yoluyla elde edilen ürün miktarında dalgalanmalar gözlenirken, yetiştiricilikte üretimin yıllar itibarıyla arttığı, Plan dönemi başında yetiştiriciliğin yüzde 18 olan toplam üretim

içerisindeki payının, dönem sonunda yüzde 30'a yaklaştığı görülmektedir.

755. Plan döneminde orman varlığı 21,2 milyon hektardan 21,5 milyon hektara yükselirken, 2007-2012 döneminde 290 bin hektar alanda endüstriyel, yeşil kuşak ve toprak muhafaza amaçlı ağaçlandırma çalışmaları ile 346 bin hektar alanda erozyon kontrolü faaliyeti yürütülmüştür. Ayrıca, ekosistem tabanlı fonksiyonel amenajman planları hazırlanmaya başlanmış, orman yangınlarıyla mücadele kapasitesi artırılmış, zararlı böcek ve hastalıklarla mücadelede kimyasal yöntemler azaltılarak biyolojik mücadele yöntemine ağırlık verilmiştir.

b. Amaç ve Hedefler

756. Toplumun yeterli ve dengeli beslenmesini esas alan, ileri teknolojiye dayalı, altyapı sorunlarını çözmüş, örgütlülüğü ve verimliliği yüksek, etkin ve talebe dayalı üretim yapısıyla uluslararası rekabet gücünü artırmış, doğal kaynakları sürdürülebilir kullanan bir tarım sektörünün oluşturulması amaçlanmaktadır.

757. Sektörün yıllık ortalama büyüme hızının yüzde 3,1 olması, toplam istihdam içerisindeki payının yüzde 21,9'a gerilemesi ve GSYH içerisindeki payının ise yüzde 6,8 olması beklenmektedir.

c. Politikalar

758. Tarımda sosyal yapı gözetilerek üretim türüne göre yeter gelirli işletme büyüklüğü temelinde tarımsal işletmelerin etkinlikleri artırılacaktır.

759. Çok sayıda ve dağınık yapıdaki parsellerden oluşan tarım işletmelerinde bütünlüğün sağlanması, arazi parçalanmasının önüne geçilmesi ve iyi işleyen bir tarım arazisi piyasasının tesis edilmesine yönelik hukuki ve kurumsal düzenlemeler yapılacaktır.

760. Sulama ve ulaştırmaya ilişkin olanlar başta olmak üzere arazi toplulaştırma faaliyetlerinde ilgili kamu kurumları arasında koordinasyon sağlanacak, tarla içi geliştirme hizmetleri etkinleştirilerek sulama oranı artırılacaktır. Mevcut su iletim ve dağıtım tesislerinde toprak kanallar ile klasik sistemler

Tablo 24: Tarımsal Yapıda ve Gıda Güvenliğinde Gelişmeler ve Hedefler

	2006	2012	2013	2018
Arazi Toplulaştırma Faaliyetleri (Kümülatif, Milyon ha) ¹	0,6	3,2	4,2	8,0
İşletmeye Açılan Sulama Alanı (Net Kümülatif, Milyon ha) ²	2,53	2,81	2,91	3,75
Ağaçlandırma (Kümülatif, Milyon ha) ³	2,38	2,92	3,05	3,70
Alan Bazlı Desteklerin Destekleme Bütçesindeki Payı (%)	55,9	31,7	29,0	45,0
Sertifikalı Buğday-Arpa Tohumu Kullanım Oranı (%)	30,0	59,5	60,0	70,0
Sığır Varlığı İçerisinde Saf Kültür İrki Oranı (%) ⁴	26	42	44	56
İyi Tarım Uygulamaları Üretim Alanları (Bin ha)	5	87	96	154
Yağlı Tohumlarda Kendine Yeterlilik Oranı (%) ⁵	28	36	38	45

Kaynak: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, TÜİK, DSİ, Orman Genel Müdürlüğü.

(1) Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı faaliyetleri esas alınmıştır.

(2) DSİ tarafından inşa edilen alanları kapsamaktadır.

(3) Rehabilitasyon hariç, endüstriyel, toprak muhafaza ve genişletme maksatlı olanlar dâhildir.

(4) 2013 ve 2018 yılı verileri Kalkınma Bakanlığı tahminidir.

(5) Ayçiçeği, soya ve kolza toplamında kendine yeterlilik ortalaması alınmıştır. 2013 ve 2018 yılı verileri Kalkınma Bakanlığı tahminidir.

yenilenerek kapalı sisteme geçiş hızlandırılacak ve tarla içi sulamalarda modern sulama yöntemleri yaygınlaştırılacaktır.

761. Tarımsal destekler, tarım havzaları ve parselleri bazında, sosyal amaçlı ve üretim odaklı olarak düzenlenecek, desteklerde çevre ile bitki, hayvan ve insan sağlığı dikkate alınacak, tarımsal desteklerin etkinliği izlenerek değerlendirilecektir. Tarımsal desteklemelerde ürün deseni ve su potansiyeli uyumu gözetilecek, sertifikalı üretim yöntemlerine önem verilecektir. Ayrıca, tarım sigortalarının kapsamı genişletilerek yaygınlaştırılacaktır.

762. Tarımsal ürün ihraç pazarları geliştirilecek, talebe uygun nitelik ve nicelikteki ürünlerin ihracatı amacıyla, üretim aşamasını dikkate alan destek programları uygulanacaktır.

763. Gıda güvenliğini teminen ürün piyasalarında ve çiftçi gelirlerinde istikrar gözetilerek etkin stok yönetimi, üretim, pazarlama ve tüketim zincirinde kayıpların azaltılması, piyasaların düzenlenmesine ilişkin idari ve teknik kapasitenin güçlendirilmesi ve dış ticaret araçlarının etkin kullanılması sağlanacaktır. Üretici örgütlerinin pazara erişimi kolaylaştırılacaktır.

764. Tarım ve sanayi işletmelerinin işbirliği ve entegrasyonu sağlanacak, yerel ve gelecekteki ürünlerin katma değeri ve ihracata katkısı artırılacaktır.

765. Tarımsal bilgi sistemlerinin, ortak kullanıma izin verecek şekilde entegrasyonu sağlanacaktır.

766. Tarım sektörüne yönelik mesleki ve teknik eğitim ile yayım konularında bilgi ve iletişim teknolojilerinden etkin bir şekilde faydalanılacaktır.

767. Katma değeri yüksek ürünlerin geliştirilmesine, gen kaynaklarının korunmasına, ıslah çalışmalarına, nanoteknoloji ve biyoteknolojiye yönelik araştırmalara öncelik verilecek, tarım ve gıda odaklı teknoparklar ile sektörel teknoloji platformlarının tesis edilmesi sağlanacaktır.

768. Tarım ve gıda işletmelerinin güvenilir üretim için hijyen mevzuatına uyum süreci, modernizasyon yatırımlarıyla hızlandırılacak ve bu amaçla söz konusu işletmelerin finansman ihtiyacına yönelik kaynak ve mekanizmalar çeşitlendirilecektir.

769. Gıda sanayiinde yerli hammadde rekabetçi fiyat ve kalitede sürdürülebilir temini amaçlanacak; iç ve dış pazar için katma değeri yüksek ve özel tüketici gruplarının ihtiyaçlarını karşılayan ürünler geliştirilecek; sektörde çevre duyarlılığı gözetilecek; taklit, tağşiş ve kayıt dışılığın önlenmesi sağlanacaktır.

770. Tarım ve işlenmiş tarım ürünlerinde güvenilirliğin denetimi etkinleştirilecek, risk değerlendirmesine dayalı akredite bir kontrol ve denetim sistemi oluşturulacaktır. Genetiği değiştirilmiş organizma içerenler başta olmak üzere ileri teknoloji kullanılarak üretilmiş ürünlere yönelik biyogüvenlik kriterleri etkin olarak uygulanacaktır.

771. Hayvancılıkta etçi tip sığır ve koyun yetiştiriciliğinin geliştirilmesine ağırlık verilecek, bölgesel programların uygulanmasına devam edilecektir.

772. İşletme Odaklı Koruyucu Veteriner Hekimlik Sistemi ile hayvan refahını içerecek şekilde tek sağlık politikası hayata geçirilecektir.

773. Çayır ve mera alanlarının tespit, tahdit, tasnif ve ıslah çalışmaları hızlandırılarak daha etkin ve verimli kullanımı sağla-

nacak, yem bitkisi ihtiyacı üretim ve ürün çeşitliliğindeki artışla karşılanacaktır.

774. Balıkçılıkta kaynak yönetimi bilimsel verilere dayalı ve etkin bir biçimde gerçekleştirilecek, idari kapasite güçlendirilecektir. Su ürünleri yetiştiriciliğinde, çevresel sürdürülebilirlik gözetilecek, ürün çeşitliliği ve markalaşma ile uluslararası pazarlarda rekabet edebilirliğin artırılması sağlanacaktır.

775. Ormancılıkta yangınlar ile hastalık ve zararlılara karşı mücadele kapasitesi geliştirilecek, ağaçlandırma çalışmaları ve rehabilitasyon faaliyetleri hızlandırılacaktır.

776. Ormanların ekonomik, sosyal ve ekolojik fonksiyonlarını gözetilen bir planlama anlayışı benimsenecek, endüstriyel nitelikte olanlar başta olmak üzere odun ile odun dışı orman ürünlerinin üretimi ve pazarlanmasında etkin yönetim sağlanacaktır.

2.3.8. Toprak ve Su Kaynakları Yönetimi

a. Durum Analizi

1042. Ülkemizde mevcut 112 milyar m³ kullanılabilir su kaynağından yararlanma oranı yaklaşık yüzde 39 olup, bu kaynağın 32 milyar m³'ü (yüzde 73) sulamada, 7 milyar m³'ü (yüzde 16) içme ve kullanmada, 5 milyar m³'ü (yüzde 11) sanayide kullanılmaktadır. Ülkemiz, 2013 yılı itibarıyla kişi başına düşen yaklaşık 1.500 m³ kullanılabilir su miktarı ile su kıstı bulunan ülkeler arasında yer almaktadır. 2030 yılında kişi başına düşen 1.100 m³ kullanılabilir su miktarıyla, Türkiye su sıkıntısı çeken bir ülke durumuna gelebilecektir.

1043. Toprak ve su kaynaklarının etkin şekilde kullanımı yanında doğal kaynakların koruma-kullanma dengesinin havza bazında gözetilmesi öncelikli görülmektedir. Bu kapsamda, ülkemizde son dönemde arazi toplulaştırması ve arazi ıslahı çalışmaları, sulama altyapısı ve su tasarrufu sağlayan modern sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması gibi önlemler alınmış; su yönetim yapısı havza bazlı yaklaşımlarla geliştirilmeye başlanmış; orman varlığımızın geliştirilmesi ve genişletilmesi amacıyla ağaçlandırma, etkin koruma, bakım ve erozyon kontrolü çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Bununla birlikte başta tarım arazileri olmak üzere erozyonla mücadelenin hızlandırılması önemini korumaktadır.

1044. Su yönetiminde etkinliği sağlamak üzere havza bazında entegre koruma ve kontrollü kullanma ilkeleri ile kentsel, en-

düstriyel, tarımsal faaliyetlere bağlı olarak ortaya çıkan baskı ve etkilerin belirlendiği ve tedbirlerin ortaya konulduğu 26 havzanın tamamı için koruma eylem planları hazırlanmıştır. Bu kapsamda ilk olarak Ergene Havzası Koruma Eylem Planının uygulanmasına başlanmıştır.

1045. Ülkemizde mevcut su miktarı; artan talep, kuraklık ve su toplama havzalarındaki kirlenme sonucunda giderek ihtiyaçları karşılayamaz hale gelmektedir. Planlama, izleme, değerlendirme ve denetim yetersizliği, ortak veri tabanı ve bilgi akışı olmaması, kuruluşlar arası eşgüdümün zayıflığı gibi hususlar, su kaynakları yönetiminde karşılaşılan ana sorunlardır.

1046. Toprak kaynaklarının, toprağın kabiliyetleri doğrultusunda ve arazi kullanımının planlanması temelinde değerlendirilmesi önemini korumaktadır. Diğer yandan, çölleşme ve kuraklıkla mücadele alanında hazırlanan strateji ve eylem planlarının etkin bir şekilde uygulanması, erozyonla mücadelenin etkinleştirilmesi, kirliliğin önlenmesi, toprak yönetiminde koordinasyonun güçlendirilmesi ve böylece toprağın korunması ve verimli kullanılması öncelikli görülmektedir.

b. Amaç ve Hedefler

1047. Su ve toprak kaynaklarının miktarının ve kalitesinin korunması, geliştirilmesi ve talebin en yüksek olduğu tarım sektörü başta olmak üzere sürdürülebilir kullanımını sağlayacak bir yönetim sisteminin geliştirilmesi temel amaçtır.

c. Politikalar

1048. Su yönetimine ilişkin mevzuattaki eksiklik ve belirsizlikler giderilerek kurumların görev, yetki ve sorumlulukları netleştirilecek, su yönetimiyle ilgili tüm kurum ve

kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon geliştirilecektir.

1049. Ulusal havza sınıflama sistemi, su kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımına imkân verecek şekilde geliştirilecektir.

1050. Yeraltı ve yerüstü su kalitesinin ve miktarının belirlenmesi, izlenmesi, bilgi sistemlerinin oluşturulması; su kaynaklarının korunması, iyileştirilmesi ile kirliliğinin önlenmesi ve kontrolü sağlanacaktır.

1051. Ülkemiz su potansiyelinin tamamının ihtiyaçlar doğrultusunda sürdürülebilir bir şekilde kullanılması ve kullanımın tarifeleştirilmesi sağlanacaktır.

1052. İklim değişikliğinin ve su havzalarındaki tüm faaliyetlerin su miktarı ve kalitesine etkileri değerlendirilerek havzalarda su tasarrufu sağlama, kuraklıkla mücadele ve kirlilik önleme başta olmak üzere gerekli önlemler alınacaktır.

1053. Özel öneme sahip doğal korunan alanlar başta olmak üzere, nitelikli tarım arazileri ve orman varlığını koruyacak tedbirler alınacaktır. Bu kapsamda özellikle çölleşme ve erozyona karşı mücadele etkinleştirilecek, tarımsal faaliyetlerin toprak kaynakları üzerindeki çevresel ve sosyal etkileri izlenerek önleyici tedbirler yoğunlaştırılacaktır.

1054. Güncel ve sağlıklı arazi bilgilerine ulaşabilmeyi teminen, uzaktan algılama ve coğrafi bilgi sistemlerinden faydalanılarak Ulusal Toprak Veri Tabanı oluşturulacak ve arazi kullanım planlaması yapılarak tarım başta olmak üzere toprağın etkin kullanımı sağlanacaktır.

1055. Sulamada sürdürülebilirliğin sağlanması açısından yeraltı su kaynaklarına yö-

nelik miktar kısıtlaması, farklı fiyatlandırma gibi alternatifler geliştirilecektir.

1056. Sulama birliklerinin çalışma süreçleri gözden geçirilecek, sistemin daha etkin hale getirilmesi yönünde alternatifler oluşturulacaktır.

1.15. TARIMDA SU KULLANIMININ ETKİNLEŞTİRİLMESİ PROGRAMI

i. Programın Amacı ve Kapsamı

Su kaynaklarının etkin kullanımı ve yönetimi, sürdürülebilir kalkınma ve gıda güvenliği için önem taşımaktadır.

Ülkemiz toplam 112 milyar m³ ve kişi başına 1.500 m³ düzeyinde toplam tüketilebilir su potansiyeli ile su kısıtı yaşayan bir ülke konumundadır. Diğer taraftan, bu potansiyel içinde 44 milyar m³'e ulaşan toplam kullanımın yüzde 73'ü tarım sektöründe gerçekleşmektedir.

Bu programla tarımda su kullanımının etkinleştirilmesinden başlanarak ülke çapında ve havza bazında iklim şartları, yanlış ve aşırı su kullanımından kaynaklanan veya kaynaklanması beklenen sorunların çözümü amaçlanmaktadır.

ii. Program Hedefleri

- DSİ tarafından geliştirilen sulama tesislerinde, su tasarrufu sağlayan tarla içi modern sulama yöntemlerinin (damlama ve yağmurlama) uygulandığı alanın toplam sulama alanı içindeki payının Plan döneminde yüzde 20'den yüzde 25'e yükseltilmesi
- Plan döneminde, DSİ sulamalarında yüzde 62 olan sulama oranının yüzde 68'e, yüzde 42 olan sulama randımanının ise yüzde 50'ye çıkarılması
- Su tasarrufu sağlayan toplam modern sulama sistemi sayısının Plan döneminde her yıl yüzde 10 oranında artırılması
- Yeraltı suyu kullanımının Plan dönemi boyunca yüzde 5 düşürülmesi

iii. Performans Göstergeleri

- Sulama randımanı
- Sulama oranı
- Modern sulama yöntemleriyle sulanan alanların büyüklüğü
- Yer altı suyu kullanım miktarı
- Düzenlenen sulama eğitimlerine katılan çiftçi sayısı
- Ticari hale gelen kuraklığa dayanıklı ürün çeşidi sayısı
- Sulama alanlarında toplulaştırılan arazi büyüklüğü
- Sulama amaçlı kurulan örgütlerin bütçe yeterlilik oranı
- Yer altı ve yer üstü su kaynaklarında nitrat kirliliği gözlenme oranı

iv. Program Bileşenleri

1. Bileşen: Mevcut Sulama Altyapısının Modernizasyonu ve Etkinliğinin Artırılması

- Eskiye kanal ve şebekelerin belirlenecek öncelikler dâhilinde yenilenmesi ve kapalı sisteme geçilmesi
- Suyu tasarruflu kullanan modern sulama yöntemlerinin (damlama ve yağmurlama) mevcut ve yeni gerçekleştirilecek küçük sulama işlerinde yaygınlaştırılması
- Sulamada yeni tekniklere ilişkin Ar-Ge çalışmalarının ve yeni uygulamaların artırılması

- Arazi toplulaştırmasının sulama alanlarında hızlandırılması ve şebeke dağıtımında etkinliğin artırılması
- Sulama yatırımlarında cazibeli ve düşük pompajlı sulamaların öncelikle tamamlanması

2. Bileşen: Suyun Bilinçli Kullanımı İçin Tarım Üreticilerine Yönelik Eğitim ve Yayımın Artırılması

- Suyu tasarruflu kullanan sistemlerin tarımsal üretimde doğru kullanımı için eğitim ve yayım faaliyetlerinin artırılması

3. Bileşen: Destekleme Politikalarının Su Kısıtı Esas Alınarak Gözden Geçirilmesi

- Destekleme politikalarının geliştirilmesinde bölgesel su kısıtı ve çevrenin korunması unsurlarının göz önüne alınması
- Kuraklığa dayanıklı ürün çeşitleri geliştirilmesinin desteklenmesi
- Bölgelere göre ürün deseni değişikliklerinin özendirilmesi
- Destekler verilirken sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirliliğin izlenmesi, izleme sonuçlarının değerlendirilmesi ve kirliliğin önlenmesi kriterlerinin dikkate alınması

4. Bileşen: Su Havzaları Bazında Su Bütçesi Çalışmaları Yapılması

- Suyun bölgesel kısıtlar dikkate alınarak fiyatlandırılması ve fiyatların uygulamaya geçirilmesi

- Tarımsal su kullanımında tasarrufa yönelik yeni politikaların havza bazında yürürlüğe konulması

- Sulamada yeraltı sularının kullanımının sınırlandırılması ve kayıt altına alınması

5. Bileşen: Sulamada Kurumsal Yapıların Etkinleştirilmesi

- Tarımsal üretim ve sulama altyapısına yönelik destek veren ve politikayı belirleyen kurumlar arasında işbirliği ve eşgüdümün geliştirilmesi

- Sulama amaçlı kurulan örgütlerin borç yükümlülüklerini zamanında yerine getirmeleri için idari kapasitelerinin ve kamu denetim sistemlerinin güçlendirilmesi

v. Koordinatör ve Sorumlu Kurum/Kuruluşlar

Genel Koordinatör: Orman ve Su İşleri Bakanlığı

Bileşenlerden Sorumlu Kurum/Kuruluş

1. Bileşen: Orman ve Su İşleri Bakanlığı
2. Bileşen: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
3. Bileşen: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
4. Bileşen: Orman ve Su İşleri Bakanlığı
5. Bileşen: Orman ve Su İşleri Bakanlığı

